

Řízení proti uprchlému

Uvádí-li obviněný v průběhu trestního stíhání adresu trvalého bydliště v cizině, je nutné provést pokus o doručení na tuto adresu. Stejně tak je nutné provést další úkony, směřující ke zjištění pobytu obviněného, např. dotazem na centrální evidenci obyvatelstva, či dotazem na centrální evidenci vězňů. Jen tak je možné dospět k závěru o existenci úmyslu obviněného vyhýbat se trestnímu řízení pobytem v cizině.

Uvádí-li obviněný v průběhu trestního stíhání adresu trvalého bydliště v cizině, je nutné provést pokus o doručení na tuto adresu. Stejně tak je nutné provést další úkony, směřující ke zjištění pobytu obviněného, např. dotazem na centrální evidenci obyvatelstva, či dotazem na centrální evidenci vězňů. Jen tak je možné dospět k závěru o existenci úmyslu obviněného vyhýbat se trestnímu řízení pobytem v cizině.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 4 Tz 48/2002, ze dne 5.12.2002)

Nejvyšší soud České republiky projednal ve veřejném zasedání stížnost pro porušení zákona, kterou podal ministr spravedlnosti České republiky ve prospěch obviněného Z. S. S., proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 22. 12. 1997, sp. zn. 4 T 213/96, a podle § 268 odst. 2, § 269 odst. 2 a § 270 odst. 1 tr. ř. rozhodl tak, že pravomocným rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 22. 12. 1997, sp. zn. 4 T 213/96, a řízením, jež mu předcházelo, byl porušen zákon v ustanovení § 302 odst. 1 tr. ř. (ve znění účinném do 31. 12. 2001) v neprospěch obviněného Z. S. S. Nejvyšší soud České republiky napadený rozsudek zrušil v celém rozsahu, zrušil též všechna další rozhodnutí, která na zrušený rozsudek obsahově navazují, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu a Obvodnímu soudu pro Prahu 4 přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění :

Rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 22. 12. 1997, sp. zn. 4 T 213/96, byl obviněný Z. S. S. uznán vinným trestným činem nedovoleného ozbrojování podle § 185 odst. 1 tr. zák., jehož se dopustil tím, že dne 4. 6. 1996 kolem 21.00 hod. v P. u benzinového čerpadla v P. našel střelbyschopnou pistoli zn. CZ 75B kalibr 9 mm bez výrobního čísla se zásobníkem a 15 ks nábojů do této pistole, tu si ponechal, a když byl posléze při jízdě osobním vozidlem zn. VAZ pronásledován policejní hlídkou předtím, než se jej podařilo policejním orgánům zadržet a kontrolovat, z jedoucího vozidla zbraň vyhodil.

Za to byl obviněnému uložen v sazbě § 185 odst. 1 tr. zák. trest odnětí svobody v trvání 5 měsíců, pro jehož výkon byl podle § 39a odst. 2 písm. b) tr. zák. zařazen do věznice s dozorem. Podle § 57 tr. zák. byl dále obviněnému uložen trest vyhoštění z území České republiky. Podle § 55 odst. 1 písm. a) tr. zák. byl uložen i trest propadnutí pistole CZ 75B ráže 9 mm bez výrobního čísla se zásobníkem a 15

kusy nábojů.

Rozsudek byl vydán v řízení proti uprchlému podle § 302 odst. 1 tr. ř. a násl. a nabyl právní moci dne 22. 12. 1997.

Usnesením Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 27. 3. 1998, sp. zn. 4 T 213/96, bylo rozhodnuto, že obviněný je účasten amnestie prezidenta republiky ze dne 3. 2. 1998 a podle čl. II. odst. 2 [správně má být uveden odst. 1] písm. a) rozhodnutí prezidenta o této amnestii mu byl prominut uložený trest odnětí svobody v trvání 5 měsíců.

Proti citovanému rozsudku podal ministr spravedlnosti České republiky ve prospěch obviněného Z. S. S. stížnost pro porušení zákona. Vytýká v ní, že napadeným rozsudkem byl v neprospěch obviněného porušen zákon v ustanovení § 302 tr. ř.

Z obsahu spisu podle ministra spravedlnosti vyplývá, že snaha obviněného vyhnout se trestnímu stíhání nebyla náležitě prokázána. Obviněný byl několikrát předvolán k hlavnímu líčení k Obvodnímu soudu pro Prahu 4, a to na adresu uváděnou obviněným jako přechodné bydliště v České republice, v P. Předvolání k hlavnímu líčení převzal dne 23. 10. 1996 a 25. 6. 1997. K hlavnímu líčení se obviněný dostavil jednou, a to 3. 2. 1997, ovšem půl hodiny po stanoveném termínu, kdy již bylo hlavní líčení odročeno. Ve spise jsou založeny tři jiné zásilky adresované obviněnému s předvoláním k hlavnímu líčení opět na adresu P. Tyto zásilky se však soudu vrátily jako nedoručené s tím, že obviněný je na předmětné adrese neznámý a nemá označenu schránku. Proto požádal Obvodní soud pro Prahu 4 o doručení předvolání k hlavnímu líčení Policii ČR. Ve spise je založen přípis Policie České republiky, místní oddělení B. ze dne 30. 6. 1997, kde je uvedeno, že na uvedené adrese P. byl zastižen A. G., jenž sdělil, že obviněný S. tam občas bydlel a u něho pracoval. V současnosti se však nachází mimo území České republiky. Zda se nachází v Rusku nebo na Ukrajině neví, stejně jako kdy zase do České republiky přijede. Na základě tohoto sdělení pak v souladu s návrhem státního zástupce Obvodního státního zastupitelství pro Prahu 4 konal obvodní soud dne 22. 12. 1997 v předmětné věci řízení proti uprchlému ve smyslu § 302 tr. ř. Obviněný v průběhu přípravného řízení uváděl přesnou adresu trvalého bydliště v D., K., a ačkoliv soud obdržel informaci od A. G., že se obviněný nachází mimo území ČR, ze spisu není vůbec patrné, že by se soud pokusil obviněného z místa trvalého bydliště předvolat nebo že by činil jiné kroky za účelem vypátrání pobytu na území České republiky, s výjimkou pokusu o doručení předvolání Policií ČR k hlavnímu líčení, který byl proveden dne 30. 6. 1997. Obvodní soud pro Prahu 4 spolehlivě nezjistil nutnou podmínku pro konání řízení proti uprchlému ve smyslu ust. § 302 tr. ř., když nezjistil zda se obviněný úmyslně vyhýbá trestnímu řízení pobytem v cizině nebo tím, že se skrývá.

Závěrem stížnosti pro porušení zákona ministr spravedlnosti navrhl, aby Nejvyšší soud České republiky (dále jen „Nejvyšší soud“) vyslovil podle ust. § 268 odst. 2 tr. ř., že napadeným rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 4 byl zákon porušen v ustanovení § 302 tr. ř., aby podle ust. § 269 odst. 2 tr. ř. předmětný rozsudek včetně rozhodnutí obsahově navazujících zrušil a dále aby podstupoval podle ust. § 270 odst. 1 tr. ř., tj. aby věc přikázal obvodnímu soudu, aby ji v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Nejvyšší soud na podkladě podané stížnosti pro porušení zákona podle § 267 odst. 3 tr. ř. přezkoumal

zákonost a odůvodněnost těch výroků rozsudku, proti nimž byla stížnost pro porušení zákona podána, v rozsahu a z důvodů v ní uvedených, jakož i řízení napadené části rozsudku předcházejí, a shledal, že zákon byl porušen.

Řízení proti uprchlému podle § 302 tr. ř. a násl. možno konat proti tomu, kdo se vyhýbá trestnímu řízení pobytem v cizině nebo tím, že se skrývá. Důvody pro konání řízení proti uprchlému mohou nastat v kterémkoli ze stadií trestního řízení. Jde o zvláštní způsob řízení proti osobě, kterou není vůbec možno postavit před soud, protože se buďto skrývá, nebo se trestnímu řízení vyhýbá pobytem v cizině. Pokud jde o tuto materiální podmínku, je zapotřebí, aby pobyt v cizině byl motivován snahou vyhnout se trestnímu stíhání. Za skrývání nutno považovat takové maření průběhu trestního řízení, kdy se pachatel na území republiky ukrývá a brání tak dopadení a zajištění. Způsob podobného počínání je v zásadě srovnatelný s důvody tzv. útěkové vazby podle § 67 písm. a) tr. ř. Má-li být rozhodnuto v řízení proti uprchlému, pak podmínky vymezené ust. § 302 tr. ř. musí být dány v průběhu celého takto vedeného řízení. Z obsahu trestního spisu je zřejmé, že v posuzované věci nenastala ani jedna z požadovaných eventualit tak, aby bylo možno konat řízení proti uprchlému. Samosoudkyně Obvodního soudu pro Prahu 4 patrně na základě sdělení Policie ČR ze dne 30. 6. 1997, (č. l. 58) dospěla k závěru, že obviněný se zdržuje v cizině, a proto dne 29. 9. 1997 rozhodla o odvolání hlavního líčení nařízeného na 29. 9. 1997, a současně předložila spis Obvodnímu státnímu zastupitelství pro Prahu 4 k podání návrhu na zahájení řízení proti uprchlému (č. l. 60). Návrh státního zástupce ze dne 10. 10. 1997 byl soudem akceptován a dne 22. 12. 1997 proběhlo ve věci hlavní líčení v řízení proti uprchlému. Samosoudkyně přitom za celou dobu od 10. 10. 1997 do 22. 12. 1997 neučinila žádný úkon směřující k ověření podmínek vedení řízení proti uprchlému. Přitom ani sdělení Policie České republiky, místní oddělení B., které bylo dle spisu důvodem pro iniciaci vedení řízení proti uprchlému (č. l. 60) náležitě neodůvodňovalo závěr, že obviněný skutečně pobývá mimo území České republiky. Z tohoto údaje navíc nebylo možné spolehlivě posoudit trvalost této procesní situace, a nebylo ani možné uzavřít, že obviněný pobývá v cizině s úmyslem vyhýbat se trestnímu řízení.

Za tohoto stavu věci měl Obvodní soud pro Prahu 4 před konáním hlavního líčení v řízení proti uprchlému provést úkony směřující k ověření podmínek konání tohoto zvláštního řízení, tak jak je v té době vymezovalo ust. § 302 odst. 1 tr. ř. v tehdy platném znění. Pokud obviněný v průběhu trestního řízení uváděl adresu trvalého bydliště v cizině, bylo nutné provést pokus o doručení na tuto adresu. Stejně tak bylo nutné provést další úkony, směřující ke zjištění pobytu obviněného, např. dotazem na centrální evidenci obyvatelstva, či dotazem na centrální evidenci vězňů. Jen tak bylo možno dospět k závěru o existenci úmyslu obviněného vyhýbat se trestnímu řízení pobytem v cizině. Pokud samosoudkyně dne 22. 12. 1997 konala hlavní líčení a ve věci rozhodla, porušila tak ustanovení § 302 odst. 1 tr. ř. v tehdy platném znění v neprospěch obviněného. Pro úplnost je třeba dodat, že když v průběhu dalšího řízení učinila předsedkyně senátu rozhodnutí podle § 155 odst. 1 a § 152 odst. 1 písm. b) tr. ř. o povinnosti obviněného nahradit náklady řízení, a toto usnesení bylo obviněnému doručováno do místa trvalého bydliště, byla zásilka řádně doručena (viz č. l. 80 spisu).

Vzhledem k okolnostem výše uvedeným poté Nejvyšší soud podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil, že rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 22. 12. 1997, sp. zn. 4 T 213/96, a řízením, jež mu předcházelo, byl porušen zákon v ustanovení § 302 odst. 1 tr. ř. (ve znění účinném do 31. 12. 2001) v neprospěch obviněného Z. S. S. Podle § 269 odst. 2 tr. ř. Nejvyšší soud napadený rozsudek zrušil, stejně jako i všechna na něj obsahově navazující rozhodnutí, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu, a věc podle § 270 odst. 1 tr. ř. přikázal Obvodnímu soudu pro Prahu 4, aby ji v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Další články:

- [Adhezní nárok \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Stížnost proti usnesení o zahájení trestního stíhání](#)
- [Účinné vyšetřování \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vazba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výkon trestu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Trestní odpovědnost](#)
- [Předávací vazba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Trestní odpovědnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Oběť trestného činu](#)
- [Dohoda o vině a trestu](#)
- [Zajištění nároku poškozeného](#)